

STREEKARCHIVARIAAT NOORD-KEMPENLAND

Torenstraat 1, Oirschot

AAN:
de EdelAchtbare Heer burgemeester
van
B E S T

Onderwerp: gemeentevlag

Oirschot, 19 januari 1962

Op verzoek van Uw ambtgenoot van de gemeente Oirschot bracht ik heden advies uit over de vaststelling van een gemeentevlag. In aansluiting daarop en in de overtuiging dat deze kwestie ook U reeds lang bezig houdt, doe ik U hierbij een ontwerp-gemeentevlag toekomen, bij de samenstelling waaraan rekening is gehouden met het ontwerp voor de gemeente Oirschot, mijn U eveneens toegesonden ontwerp-gemeentewapen en de voorstellen t.a.v. de vlag van de heer Sierksma.

Het ontwerp voor de gemeente Oirschot is als volgt samengesteld: twee horizontale banen van goud(geel) en zwart, in het linkergedeelte van de bovenste baan een rood vijfblad, ontleend aan het oude heerlijkheidswapen van Oirschot, overeenkomende met dat van het geslacht van Leefdael. De wapenkleuren van Oirschot, goud, rood en zwart, zijn op deze wijze verwerkt.

In het ontwerp voor Best zijn deze kleuren, die ook opgenomen zijn in het ontwerp-gemeentewapen, eveneens aanwezig. Het rode vijfblad is hier vervangen door de gouden appel van St. Odulfus. Om te voorkomen dat de banen rood en zwart zouden worden, een kwalijke combinatie, en om de verwantschap met Oirschot duidelijk te laten uitkomen, zijn ook hier de banen goud en zwart gemaakt. De gouden appel kan dan op een dwarsbaan in rood geplaatst worden naar analogie van het ontwerp van de heer Sierksma. Mij leek echter de appel een meer verantwoord symbool dan de klomp. In de middeleeuwen was het de gewoonte de heiligen in het wapenschild te representeren door hun attriboot, St. Maarten in het Utrechtse stadswapen door een geschuind schild, rood en zilver, St. Michaël in Zwolle door een zilver kruis op een blauw veld. Datzelfde zou nu voor Best kunnen gebeuren in de vlag. Ook voor het wapen kan dit een oplossing zijn, maar ik ben bang dat deze symboliek de bevolking te machtig is.

Aangezien de gemeente Oirschot en Best ongeveer gelijktijdig tot de vaststelling van een gemeentevlag wensen over te gaan, verdient het wellicht aanbeveling onderling overleg te plegen.

DE STREEKARCHIVARIS,

(J.P. Rogier)

BEST

BEST, 6 februari 1962

AAN:

de Heer J.A. Rogier,
Torenstraat 1,
Oirschot.

Met belangstelling is door mij kennis genomen van Uw advies omtrent de gemeentevlag. In grote trekken kan ik mij met het door U aangeboden ontwerp zeer wel verenigen. De symbolische aanduiding van St. Odulphus door de gouden appel komt mij echter te summier voor. Wellicht dat een combinatie van kruis met appel hier een ook voor de gemeentenaren aanvaardbare oplossing kan bieden.

Ik zal het zeer op prijs stellen indien U hierover Uw gedachten nog eens wil laten gaan en mij, kan het zijn enigszins spoedig, nader wil adviseren.

Het gewijzigde ontwerp van de Dokkummer Vlaggencentrale komt mij voor de gemeente niet aanvaardbaar voor. Het lijkt mij wel geschikt voor kerkelijke doeleinden.

De Burgemeester van Best.

Fr. G.F.J. Notermans.

1962 m. 75

AAN:
de Edelachtbare heer burgemeester
van

B E S T

Onderwerp: gemeentevlag

Oirschot, 9 april 1962

Het onderzoek naar het wapen van de voormalige Benedictijnerabdij Sint Truiden heeft geen positieve resultaten opgeleverd. Ook in dit wapen staat een heilige ! De stadsarchivaris van Sint Truiden en de archivaris van de St. Paulus-abdij te Oosterhout kunnen mij bovendien geen uitsluit sel geven over de door Frenken veronderstelde relatie tussen St. Odulfus en de v.m. Benedictijnerabdij van St. Truiden.

Ik geef er mitsdien de voorkeur aan St. Truiden te elimineren en de vlag op andere wijze aan Uw verlangens aan te passen. Daartoe heb ik nu toech het kruis in het ontwerp opgenomen, evenwel in een arrangement dat aesthetisch meer verantwoord is. De rode ruit kan - hoewel mij dat onnodig lijkt - nog uitgelegd worden als een herinnering aan de patri cische familie Van Best, in de 17e en 18e eeuw vertegenwoordigd in de magistraat van 's-Hertogenbosch. Deze familie voerde nl een wapen, waar in drie ~~rode~~ ruiten voorkwamen. Over hun relaties met Best is mij echter niets bekend.

Silvius

Oirschot en Veldhoven hebben intussen reeds mijn vlagontwerpen aanvaard. Gelukkig, want belangrijker zaken wachten op behandeling. Ik vrees dat het niet meer mogelijk zal zijn voor Best, bij het Koninklijk huwelijks feest met een eigen vlag te verschijnen, want de levertermijnen van de vlaggenfabrieken stijgen onrustbarend in verband met de feestelijkheden. Misschien lukt het nog vóór de officiële opening van het Raadhuis. Van de offertes en levertermijnen zal ik U t.z.t. graag op de hoogte stellen. Ik hoop, dat dit ontwerp U aanstaat, want ik vrees dat mijn fantasie nu uitgeput is. Met het concipieren van een raadsvoorstel zal ik wachten tot Uw antwoord mij heeft bereikt.

DE STREEKARCHIVARIS,

J.P. Rogier

Lij JB

concept

VOORSTEL tot vaststelling van een gemeentevlag

Aan de raad,

Het komt ons gewenst voor, dat de gemeente Best in de toekomst beschikt over een eigen vlag, die als uiterlijk symbool van gemeenschapszin op feest- en rouwdagen gevoerd kan worden. Reeds vele gemeenten zijn ons voorgegaan bij het aannemen daarvan.

De gemeentevlag dient naar onze mening aan te sluiten bij het wapen der gemeente. Het aangenomen wapen van Best, ontleend aan het zegel, zoals dit waarschijnlijk sinds de oprichting der gemeente (K.B. 17 aug. 1819 L a I 2) is gebruikt, vertoont Sint Odulfus in zilver op een rood veld. In het wapen van onze gemeente ontbreekt echter een herinnering aan het bestuurlijk verleden. Dat is een omissie, die door het vlagontwerp kan worden aangevuld.

De vier buurtschappen waaruit in 1819 de nieuwe gemeente Best werd samengesteld, Verrenbest, Naastenbest, Aarle en de Vleut, vormden tevoren wel één parochie, maar administratief maakten zij deel uit van de gemeente Oirschot. In het wapen en de vlag van de gemeente Oirschot dienen dus de elementen gezocht te worden, die de grondslag voor de gemeentelijke insignia van Best moeten leveren.

De raad der gemeente Oirschot heeft in zijn vergadering van 27 februari 1962 een gemeentevlag vastgesteld, waarvan de omschrijving luidt: rechthoekig, bestaande uit twee horizontale banen van gelijke breedte de bovenste baan goud met daarop ter linkerzijde een vijfblad in rood en de onderste baan zwart.

De Hoge Raad van Adel heeft deze vlag inmiddels in het vlaggenboek geregistreerd.

In het hierbijgaande ontwerp zijn de kleuren uit de vlag van de gemeente Oirschot overgenomen. De banen van goud en zwart komen bovendien overeen met de wapenkleuren van het hertogdom Brabant en het kwartier Kempenland, waartoe ook het grondgebied van Best behoord heeft.

Sint Odulfus heeft in dit vlagontwerp de centrale plaats gekregen. Het kruis van de geloofsverkondiger is omgeven door de drie gouden appels, die hij volgens de legende van Maria gekregen heeft en waarmee hij meestal wordt afgebeeld. Het is een oude en goede gewoonte in de heraldiek niet het beeld van een heilige maar zijn attriboot op te nemen. Sint Maarten wordt in het Utrechtse stadswapen verbeeld door een geschuind schild van rood en zilver ter herinnering aan zijn gehalveerde mantel; Sint Michael staat in het wapen van Zwolle als een zilver kruis op een blauw veld.

vervolgblad -2-

De ruit, waarin deze symbolen geplaatst zijn, is slechts om esthetische redenen opgenomen. Met veel voorbehoud mag hierin nog een herinnering gezien worden aan de patricische familie van Best, waarvan leden in de magistraat van 's-Hertogenbosch en in de Illustere O.L.V. Broederschap gezeteld hebben. Deze familie voerde in rood drie zilveren ruiten. Over de relaties tussen dit geslacht en Best - waarschijnlijk alleen hun plaats van herkomst - kunnen wij U niet inlichten.

Wij stellen U voor het hierbijgaande ontwerp-besluit goed te keuren en ter registratie aan de Hoge Raad van Adel voor te leggen.

B e s t, // april 1962

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN B E S T,
De secretaris, De burgemeester,

AAN:
de Edelaachtbare heer burgemeester
van ---

B E S T

Onderwerp: gemeentevlag

Oirschot, 12 april 1962

Een concept-raadsvoorstel en toelichting t.a.v. de vlag zend ik U hierbij toe. Het is in verband met de wapenkwestie te Best wat moeilijk alle kleppen te omzeilen. Als de pers -gezien de strijd om Veldhoven - nu wil aanvallen, is de weerlegging althans in grote lijnen al vastgelegd. Acht U een voorafgaande mondelinge toelichting en bespreking met de raadsleden gewenst, dan stel ik mij daartoe uiteraard beschikbaar. Mag ik in dat geval tijdig bericht ontvangen, opdat ik mij enigermate kan prepareren ?

DE STREEKARCHIVARIS,

J.P. Rogier

GEMEENTE BEST

Telefoon K 4998 Nr. **DX** - Giro Nr. 147146 t.n.v. Gem.-Ontvanger

851

AAN:

Onderwerp: De Hoge Raad van Adel,
 registratie
 gemeentevlag.
 Zeestraat 71,
's-Gravenhage.

Bijlagen: drie

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Ons kenmerk:

Datum:

2.858

16 mei 1962

Bijgaand doen wij U toekomen een fotocopie van het voorstel aan de raad tot vaststelling van een vlag voor de gemeente Best, een afschrift van het betreffende raadsbesluit d.d. 24 april 1962, alsmede een afbeelding van die vlag.

De gemeentevlag is ontworpen door de heer Rogier, archivaris van het Streekarchivariaat "Noord Kempenland", waarbij de gemeente Best is aangesloten

Wij verzoeken U deze vlag zonnodig in het Vlaggenboek te willen registreren.

Burgemeester en Wethouders van B e s t .

Voor eensluidend afschrift, De Burgemeester,
 De Gemeente-Secretaris van B e s t . w.g.G. Notermans

J. Andrii

De Secretaris,
 w.g.P. Gondrie

de Heer Rogier
 (Streekarchivaris)

S
 JM
 a

BEST

BEST, 5 juni 1962

Onderwerp:
Gemeentevlag.

AAN:

de heer J.P. Rogier,
Streekarchivaris,
p/a Gemeentehuis,
O i r s c h o t .

In de editie van 22 mei j.l. van het dagblad "Oost-Brabant" is een commentaar opgenomen naar aanleiding van de vaststelling van een vlag voor de gemeente Riethoven.

Hierin lees ik o.m.: "Iedere gemeente behoort een wapen te voeren, dat herinnert aan zijn burgerlijk, niet aan zijn kerkelijk verleden".

Bij mij rijst de vraag, of dit werkelijk zo is. Behoort het wapen der gemeente niet te herinneren aan haar kerkelijk verleden, of mag dit wel als ook aan het burgerlijk verleden herinnerd wordt, m.a.w. mag het wapen geen herinnering zijn aan beiden?

Ik zal het op prijs stellen, Uw mening hierover te mogen vernemen.

De Burgemeester van B e s t .

Mr. G.F.J. Notermans.

AAN:
Edelachtbare heer burgemeester
van

B E S T

Onderwerp: gemeentewapen

Oirschot, 19 juni 1962

Helaas heeft Uw brief van 5 juni inzake de gemeentevlag mij tengevolge van mijn afwezigheid in Oirschot niet eerder dan heden bereikt. Ik haast mij nu U te antwoorden.

Naar een codificatie van heraldische voorschriften zult U tevergeefs zoeken. Het is dan ook uiterst moeilijk heraldische "regels" te verdedigen. Alleen op grond van kennis omtrent de gebruiken in het bloeitijdperk van de heraldiek, d.i. de hoge middeleeuwen, kunnen bepaalde gedragslijnen worden aangenomen. Die betreffen echter alle de vorm, de weergave van de symbolen, de verdeling van het schild etc., d.w.z. de uiterlijke kenmerken van het wapen. Welke gedachten verwerkt moeten worden in het wapen, lijkt mij evenwel geen kwestie van heraldiek maar van logica.

Een gemeente is een communitas van vrije burgers met eigen gezag. Die gemeenschap voert een wapen, dat een symbool van eigenheid en vrijheid zal zijn. Niet zelden gebeurde dat in de vorm van overname van het wapen van de vrijheidsverlener.

Naast de gemeente staat de parochie, soms en in de middeleeuwen vaak, maar niet als regel, qua territorium samenvallend met de gemeente. Die parochie heeft een patroonheilige. Zijn beeld of zijn symbool zal meestal in het zegel van de parochie staan. Transplantatie van de patroonheilige van een parochie in het gemeentewapen lijkt mij een vorm van usurpatie. Toch is dat veelvuldig gebeurd, vooral in de vorige eeuw en voornamelijk bij die gemeenten, die geen communitas van vrije burgers waren geweest vóór 1795 en dus geen eigen wapen hadden gevoerd. In mijn brief van 17 januari j.l. schreef ik U hierover: "Dat dit eerder voortkwam uit godsvrucht, gemakzucht of gebrek aan lokaal-historische of heraldische kennis dan uit principiële bezwaren tegen de scheiding van Kerk en Staat of parochie en gemeente, durf ik zonder meer aan te nemen".

Geheel los van de historische traditie heeft men echter ook na 1813 niet gehandeld. Vrijwel alle wapenloze gemeenten kregen een nieuw wapen, uitgevoerd in de kleuren van het Rijkswapen. Dat kan een gevolg van gemakzucht geweest zijn, maar het is ook mogelijk, dat hieraan de oude gewoonte van wapenverlening naar analogie van het wapen van de verlener ten grondslag lag. Tegenwoordig worden de wapens van de vroegere heren als grondslag aangenomen. Eigenlijk is dat inconsequent, omdat zij juist niet de vrijheid aan hun heerlijkheden hebben geschonken. Zeker zou men bij de naam van de gemeente, haar geografische situatie of haar welvaartsbronnen hebben kunnen aansluiten. Het thans aanvaarde criterium moge echter nist geheel bevredigend en vooral eenzijdig genoemd worden, het is in elk geval binnen het kader van het burgerlijk verleden gebleven.

U zult mij tegenwerpen, dat toch in vele oudere wapens heiligenbeelden of symbolen van heiligen voorkomen. Dat is zeker waar, maar het zou onjuist zijn, daaruit te concluderen dat in deze wapens het kerkelijk heden of verleden verbeeld is. Men vindt deze wapens daar, waar kerkelijk en wereldlijk gezag in één hand verenigd waren, b.v. in het oude bisdom Utrecht en het prins-bisdom Luik. Ook wanneer de grondheerlijkheid berustte bij een abdij, een kapittel of andere kerkelijke lichamen, mag het wapen van de gemeente, die uit deze grondheerlijkheid is ontstaan, een herinnering heten aan het burgerlijk gezag van dit kerkelijk orgaan.

Uw vraag: "Behoort het wapen der gemeente niet te herinneren aan haar kerkelijk verleden of mag dit wel als ook aan het burgerlijk verleden herinnerd wordt, m.a.w. mag het wapen geen herinnering zijn aan beiden?" moet ik dus met een categorische ontkenning beantwoorden. Reeds in mijn concept voor een toelichting op het raadsvoorstel inzake de gemeentevlag heb ik gesteld: "in het wapen van onze gemeente ontbreekt echter een herinnering aan het bestuurlijk verleden". Dat was slechts de halve waarheid, maar op dat moment de minst gevaarlijke formulering.

Toch zou ik - maar nu ga ik verder dan U mij vroeg te gaan - de handhaving van St. Odulfus in het wapen van Best willen verdedigen. Ik heb dat trouwens al gedaan in het concept-schrijven aan de Hoge Raad van Adel, dat ik U bij mijn brief van 17 januari j.l. toezond. Ook daar ben ik uitgegaan van het principe, dat het burgerlijk verleden maatgevend behoort te zijn.

Ik ben echter bang dat al deze redeneringen bij de Hoge Raad van Adel aan dovemansoren gezegd worden. Hoe oncritisch en hoe star daar te werk gegaan wordt, blijkt telkenmale. Het geval Riethoven is slechts één van de vele voorbeelden daarvan. Toen ik onlangs met de secretaris van de Hoge Raad van Adel het ontwerp van een nieuw gemeentewapen voor Veldhoven besprak, maakte hij bezwaar tegen het elimineren van de patroonheilige van de parochie!

Voor Best zou ik de voorkeur geven aan een combinatie van St. Odulfus - als beeld of in symbolische weergave - met het wapen van Oirschot, wellicht met de geschulpte rand uit het familiewapen De Merode, omdat

-leden-

leden van dit geslacht zich voor de eerste maal heer van Oirschot en Best genoemd hebben. Het is echter vrijwel onmogelijk geworden, een wapenverandering voor te stellen, nu reeds zoveel kostbare voorstellingen van het thans gebezigde zijn vervaardigd. Binnen niet al te lange tijd zal echter de gemeente Oirschot een wapenvoorstel in behandeling nemen. Dat is een langdurige procedure en misschien is na afloop daarvan - als Oirschot dus een nieuw wapen heeft gekregen - de tijd rijp voor een herziening van het Bestse wapen.

Mijn uitvoerigheid zij mij vergeven.

DE STREEKARCHIVARIS,

J.P. Rogier

1962 nr. 24
STREEKARCHIVARIAAT NOORD-KEMPENLAND

Torenstraat 1 - Oirschot.

Onderwerp:
Gemeentevlag.

AAN

de edelachtbare Heer

Burgemeester der gemeente

BEST.

Veldhoven, 9 februari 1962

De combinatie van kruis en appel komt mij bij nader inzien toch minder geschikt voor dan tijdens ons telefoongesprek van vorige week. Het kruis is natuurlijk een algemeen christelijk symbool en misschien in het bijzonder een teken van de missionaris, als zodanig dus altijd aanvaardbaar. In dit geval is er reden juist dit algemeene symbool niet te bezigen. St. Odulfus werd gemeenlijk afgebeeld met de kelk of ciborie en met het Boek. Als dit zijn priesterschap symboliseert, dan moeten wij meen ik hiervoor nu niet het kruis in de plaats stellen. Boek noch kelk lenen zich echter gemakkelijk voor opname in een vlag.

Er is echter een andere mogelijkheid. Volgens de legende ontving St. Odulfus drie gouden appels van Maria. Daarvan zou hij zijn eigen opleiding bekostigd hebben. Zou het niet bijzonder charmant zijn, de drie gouden appels op de rode baan te plaatsen. Dat is geen summiere aanduiding meer en ieder zal naar de betekenis daarvan vragen. Als én aan de raad én aan de pers een duidelijke verklaring wordt verstrekt en wanneer de vlag dan met enige plechtigheid in gebruik genomen wordt, dan kunt U mijns inziens toch wel gerust zijn, dat deze sprekende tekens worden verstaan.

Kort geleden nam de gemeente Soest een eigen vlag aan. In de landelijke pers stonden grote verslagen van de plechtigheid, waarmee dit gepaard ging.

Graag zal ik te zijner tijd, indien U dit wenst, een sadanden beter gedocumenteerd betoog over de symboliek van dit vlagontwerp leveren.

DE STREEKARCHIVARIS,

J.P. Rogier.

De Raad der gemeente Best;
overwegende dat het gewenst is over te gaan tot
vaststelling van een gemeentevlag;

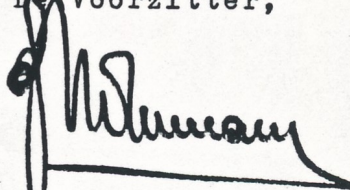
gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders
van 11 april 1962;

b e s l u i t :

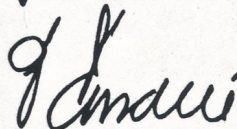
vast te stellen een vlag voor de gemeente Best overeenkomstig
de bij dit besluit behorende afbeelding, en de omschrijving
van die vlag te doen luiden als volgt:
rechthoekig, bestaande uit twee horizontale banen van gelijke
breedte, de bovenste baan goud en de onderste baan zwart, in
het midden over beide banen een ruit van rood, waarin een La-
tijns kruis van zilver en drie appels van goud boven de top en
de beide armen van het kruis.

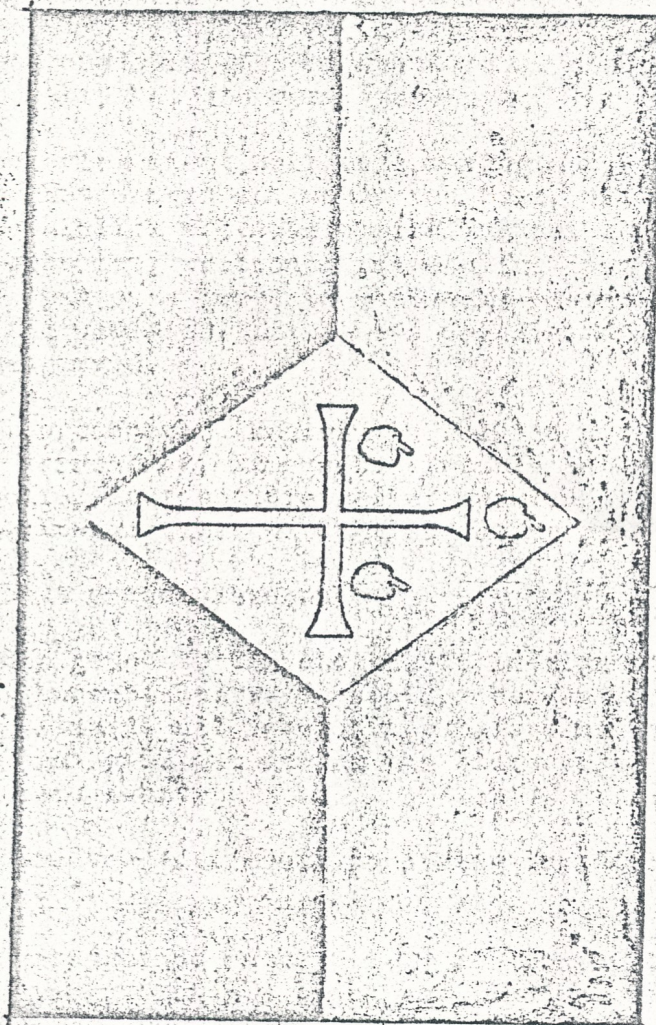
Aldus besloten in de openbare vergadering
van de Raad der gemeente Best, gehouden op
24 april 1962.

De Voorzitter,

De Secretaris.

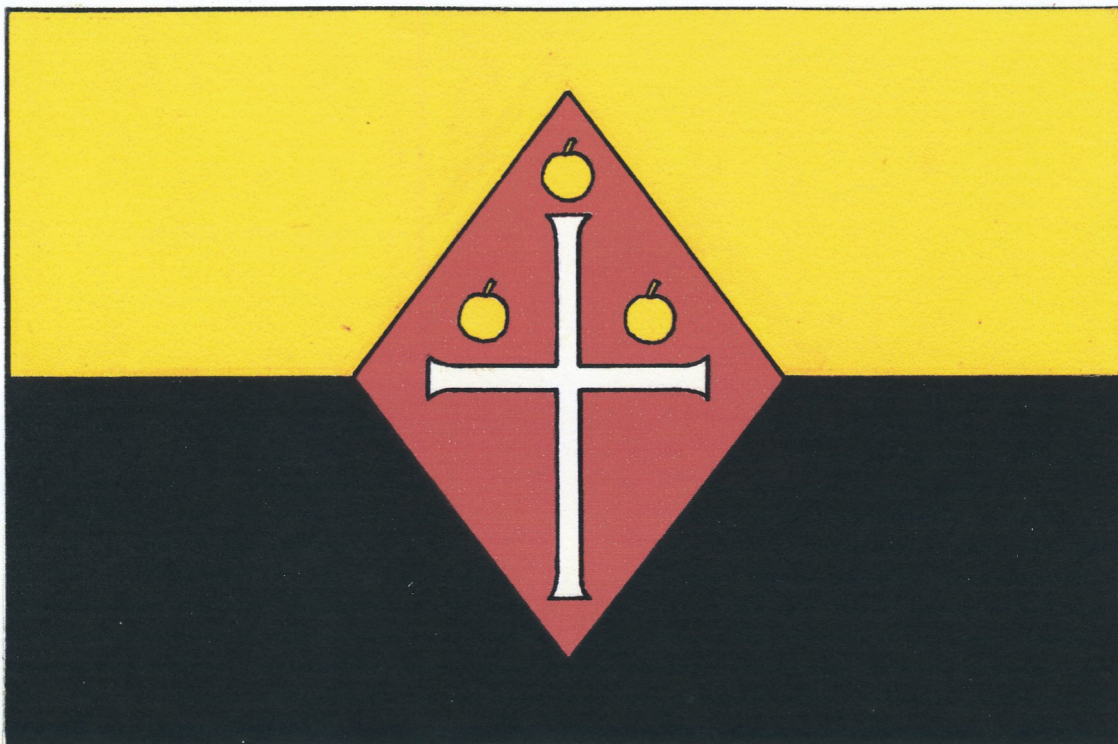

Behoort bij brief van Burgemeester en
Wethouders van Best d.d. 16-5-62
nr. 2958

De Gemeente-Secretaris van Best
P. H. Gondrio

P. H. Gondrio

Omschrijving: twee horizontale banen van gelijke breedte, de bovenste baan goud en de onderste baan zwart, in het midden over beide banen een rode ruit, waarin een latijns kruis van zilver en drie appels van goud boven de top en de beide armen van het kruis. (rechthoekig)

Raadsbesluit: 24 april 1962.

Advies H.R.v.A.: vgl. 1962-52.

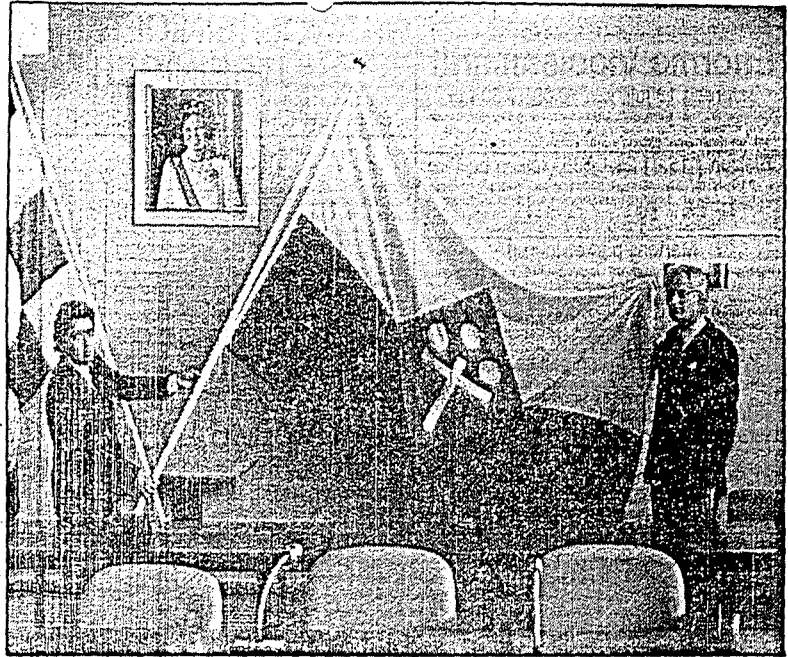
E. 1970

BEST - De gemeentevlag van Best bestaat dit jaar, evenals die van buurgemeente Oirschot, een kwart eeuw. De vlag van Best heeft twee evenhoge banen. De bovenste is geel en de onderste zwart. Op het midden van de doek over de twee banen staat een rode ruit met daarop een wit kruis met op elk van de drie bovenste armen een gele appel. De vlag werd op 24 april 1962 door de toenmalige gemeenteraad vastgesteld. Het dundoek verhaalt uit de geschiedenis van Best.

door Jos Poels

Het model van de vlag van Best sluit nauw aan bij die van Oirschot. Verwonderlijk is dit niet. Beide plaatsen hebben heel erg lang lief en leed met elkaar gedeeld. De ontwerper van de vlag wilde dat in de vlaggen tot uitdrukking brengen. De gemeente Best bestaat eigenlijk pas sinds 1919. Toen werden de vier buurtschappen Verranbest, Naastenbest, Aarle en De Vleut, die één parochie vormden, van Oirschot losgemaakt. Het is in Nederland gebruikelijk dat een gemeentevlag de kleuren en emblemen vertoont die ook op het plaatselijke wapen voorkomen. Gemeentewapens zijn vaak evenwoud en de kleuren en em-

Volgens
raadsbesluit
duurste
vlag
ter wereld...

■ Burgemeester De Widt (rechts) van Best wil gemeentebode Huub Groenen wel even assisteren bij het tonen van de „zilveren“ vlag.

Gemeentevlag van Best wappert vijftientwintig jaar

blemen zijn in de loop der tijd bij de plaats gaan horen.

Vaktaal

Best heeft het lange tijd zonder officieel wapen moeten doen. Uiteindelijk kreeg de gemeente op 23 juli door een Koninklijk Besluit van koningin Beatrix een officieel wapen. Dat was overigens hetzelfde als dat wat Best al heel lang onofficieel voerde. Volgens het in 1980 uitgereikte wapendiploma luidt de omschrijving van het wapen: „In keel de Heilige Odulphus van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.“ De wetenschap die zich bezighoudt met het bestuderen van wapens, de heraldiek, gebruikt een eigen vaktaal. In gewoon Nederlands kan het wapen omschreven worden als: Een rood schild met daarop een witte afbeelding van de heilige Odulphus. Het schild draagt een zogenaamde gemeentekroon. Van de heilige Odulphus wordt gezegd dat hij in Best is geboren op de plaats van de huidige parochiekerk. Hij is ook de patroonheilige van Best.

Sinterklaas?

De heilige Odulphus stond ook op de gemeentelijke vlag die door het college van burgemeester en wethouders in maart 1958 werd vastgesteld. Deze eerste gemeentevlag van Best bestond uit twee evenhoge banen. De bovenste baan was wit, de onderste rood. Op het midden van de vlag stond een verticale rode balk met daarop een witte afbeelding van de heilige Odulphus. Deze vlag voldeed echter niet, omdat het in Nederland heel ongebruikelijk is om een menselijke figuur op een vlag te

zetten. Die wordt anders als het ware blootgesteld aan weer en wind. Bovendien is het voor een buitenstaander ondoelmatig om aan een afbeelding te zien om welke heilige het gaat. Deze kan er voor hetzelfde geld Sinterklaas in zien. Een goede gelegenheid om een nieuwe vlag te krijgen, deed zich in 1962 voor. In dat jaar werd in het hele land feest gevierd omdat koningin Juliana en prins Bernhard toen 25 jaar getrouwd waren. Voor veel plaatsen in het land was het zilveren huwelijksfeest aanleiding een vlag vast te stellen. Zo'n vlag kon de eigen identiteit aangeven. Tegelijkertijd kon daarmee worden onderstreept dat de gemeente tot op zekere hoogte onafhankelijk is. Buurgemeente Oirschot nam op dinsdag 27 februari 1962 een eigen vlag aan. Deze was ontworpen door de heer J.P. Rogier, streekarchivaris van Noord-Kempenland in Oirschot.

Ontwerp

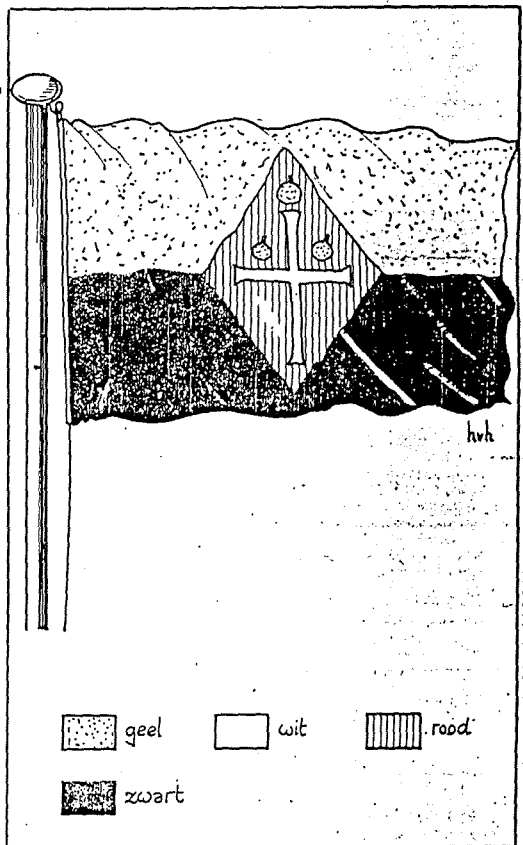
Omdat de geschiedenis van Best en Oirschot nauw met elkaar verweven is, tekende streekarchivaris Rogier ook een ontwerp voor een nieuwe vlag voor Best. Die moest de verwevenheid tot uitdrukking brengen. Het grondpatroon van beide gemeentevlaggen is daarom gelijk. Het heeft twee evenhoge banen. De bovenste baan is geel en de onderste is zwart. Die banen rangschikte de vlagontwerper volgens de wetten van de zwaartekracht. Geel is als het ware 'lichter' dan zwart. Daarom werd de 'zware' zwarte baan onderaan gezet. De kleuren geel en zwart symboliseren het bestuurlijk verleden. Zwart en geel waren de kleuren van het hertogdom Brabant, maar ook de kleuren van

het kwartier Kempenland. In dit historisch deel van Brabant liggen Best en Oirschot. Tot zover de overeenkomsten tussen de beide gemeentevlaggen. Ze verschillen wel degelijk van elkaar. Op de vlag van Oirschot, waarvan de totstandkoming werd beschreven in 'Groot Eindhoven' van 10 mei jongstleden, werd op de gele baan in de linker bovenhoek een rood vijfvingerblad gezet.

Appels

Voor Best werd naar andere symbolen gezocht. Schutspatroon Sint Odulphus kreeg een centrale plaats op de vlag. Niet door zijn afbeelding, maar door het kruis van de geloofsverkondiger. Op elke van de bovenste drie armen van het kruis werd een gele appel gezet. De appel is het symbool van de heilige Odulphus. Volgens de legende zou hij die van de heilige Maria hebben gekregen. Een ander attribuut van Sint Odulphus is het boek. Op het gemeentewapen staat de heilige ook afgebeeld met in de ene hand een appel en in de andere hand een boek. Het kruis en de drie gele appels werden op een rode ruit gezet die een plaats op het midden van de vlag kreeg. Over deze ruit zeiden burgemeester en wethouders vijftientwintig jaar geleden: „De ruit is slechts om esthetische redenen opgenomen. Met veel voorbehoud mag hierin nog een herinnering gezien worden aan de patricische familie van Best, waarvan leden in de magnistraat van 's-Hertogenbosch en in de illustere O.L.V. Broederschap gezeteld hebben. Deze familie voerde in rood drie zilveren ruiten.“

In de raadsvergadering van dinsdag 24 april 1962 werd het

vlagvoorstel van streekarchivaris Rogier besproken. Het werd in orde bevonden door de verschillende fracties. In een raadsbesluit werd het nieuwe gemeentelijke dundoek nauwkeurig omschreven: „Rechthoekig, bestaande uit twee horizontale banen van gelijke breedte, de bovenste baan goud en de onderste baan zwart, in het midden over beide banen een ruit van rood, waarin een Latijns kruis van zilver en drie appels van goud boven de top en de beide armen van het kruis.“ Het raadsbesluit munt niet uit door duidelijkheid. De twee banen zijn niet even breed, maar zijn evenhoog. In plaats van goud moet geel worden gelezen en zilver is in feite wit. Als de

■ De gemeentevlag van Best werd op 24 april 1962 door de gemeenteraad vastgesteld. Het grondpatroon is gelijk aan de vlag van Oirschot. (Tekening: Hans van Heijningen).

gemeentevlag van Best in goud en zilver was uitgevoerd, was het de duurste vlag ter wereld en zou waarschijnlijk nooit buiten wapperen. Best behoort tot de 111 van de 131 Noordbrabantse gemeenten met een door de gemeenteraad vastgestelde vlag. In het Kempenland hebben inmiddels veruit de meeste gemeenten een eigen dundoek. Alleen Dorsel en Vessem, Wintelre en Knegsel zijn nog zonder.